

20072 - DRET COMUNITARI DE LA LLIURE CIRCULACIÓ

I. Les llibertats fonamentals

Tema 1. Introducció: nocions útils

Els objectius de la Unió Europea. Integració econòmica: mercat interior i unió econòmica i monetària. Unió política: la cooperació entre els estats membres en la PESC, en els àmbits de la justícia i en els assumptes d'interior. El sistema del Tractat i les bases jurídiques de l'acció de les institucions. Els actes comunitaris i la seva execució interna. El paper del Tribunal de Justícia de la CE en la integració comunitària. Les llibertats comunitàries: mètodes per realitzar-les; principis comunitaris. La ciutadania de la Unió. El principi de la transparència, els mitjans d'informació i de recurs dels individus. L'individu davant el dret comunitari: evolució de la doctrina del Tribunal de Justícia de la CE.

Tema 2: la lliure circulació de persones i serveis (I)

Introducció: evolució del dret de la lliure circulació de persones; de la lliure circulació de persones econòmicament actives a la ciutadania comunitària; La dimensió *ad extra* de la lliure circulació de persones. Llibertat de circulació de les persones en un "espai sense fronteres interiors": dret de mobilitat territorial. Dret de mobilitat laboral. A) La lliure circulació de treballadors; els beneficiaris: àmbit personal; evolució. El contingut: àmbit material. Reconeixement de títols i diplomes. Excepcions a la lliure circulació de treballadors. Lliure circulació i política social.

Tema 3: la lliure circulació de persones i serveis (II)

El dret d'establiment i la lliure prestació de serveis. Introducció i delimitació: establiment de les persones físiques, de les persones jurídiques i lliure prestació de serveis. Lliure establiment de les persones físiques; àmbit personal i material; règim jurídic dels professionals liberals; excepcions. Lliure establiment de les persones jurídiques; principis i règim jurídic. Lliure prestació de serveis: aproximació general. Lliure establiment i prestació de serveis en sectors específics: financers (banca, assegurances), transports, tecnologia de la informació.

Tema 4: la lliure circulació de mercaderies (I)

Introducció: la lliure circulació de mercaderies i els objectius del Tractat CE. Les tècniques previstes per realitzar-la: normes de supressió, normes d'harmonització, normes de prevenció. Unió duanera i integració econòmica. Les normes del Tractat: a) Disposicions sobre la lliure circulació de mercaderies: supressió de drets de duana i establiment de la TAC; exaccions d'efecte equivalent; restriccions quantitatives i mesures d'efecte equivalent. b) Règim general aplicable als principals obstacles que s'oposen a la lliure circulació de mercaderies: monopolis, pràctiques restrictives de la competència, ajuts i subvencions, mercats públics. c) Harmonització i harmonització tècnica; les esmenes del TCE després de l'Acta Única Europea.

Tema 5: la lliure circulació de mercaderies (II)

Estudi particular. Supressió de drets de duana i exaccions d'efecte equivalent; noció, interpretació i distincions. Supressió de les restriccions quantitatives i mesures d'efecte equivalent: noció, interpretació i criteris. L'article 36 i la jurisprudència comunitària; la sentència *Cassis de Dijon* i l'evolució doctrinal recent. El "nou enfocament" en matèria d'harmonització tècnica: alguns exemples. Obertura de les licitacions públiques. Adequació dels monopolis comercials.

Tema 6: la lliure circulació de capitals i mitjans de pagament

Normes del tractat sobre lliure circulació de capitals. Directrius de liberalització de la primera etapa i mètode de llistats. Cap a la liberalització completa dels moviments de capitals: les darreres directrius i les seves implicacions per a la creació d'un espai financer europeu. Anàlisi de la jurisprudència del Tribunal de Justícia en les sentències *Casati* i *Luisi Carbone*. Lliure circulació de capitals i Unió Econòmica i Monetària. Examen del nou títol "Capitals i pagaments" en el TCE després de reformar-lo.

Tema 7: dimensió externa i interna del mercat interior

Examen i perspectives del mercat interior. Aspectes externs del mercat interior i acords en el si del GATT. Interpretació evolutiva de la política comercial comuna. Mercat interior i organització del comerç mundial.

II. Dret de la competència

Tema 8: conceptes bàsics; aproximació material al dret de la competència

Funció de la reglamentació de la política de lliure competència en el marc del conjunt d'instruments i de polítiques comunitàries. Models comparats.

Tema 9: les anomenades "bases materials" d'aplicació de les regles generals de competència

Repartiment de mercats i fixació de preus entre els operadors econòmics. Cooperació i distribució; exclusivitats i sistemes de distribució selectiva. *Franchising*. Cooperació per a la fabricació i *joint ventures*. Empreses comunes cooperatives i concentratives. Concentració i competència.

Tema 10: Qüestions relatives a l'àmbit d'aplicació del dret comunitari de la competència

Criteri dels efectes interns i efectes extraterritorials, problemes de *jurisdiction* i de *imperium*. Afectació del comerç intracomunitari. Regla de *minimis*. Aproximació a una noció econòmica d'empresa: implicacions.

Tema 11. Article 85 TCE: acords entre empreses restrictius de la competència

La prohibició d'acords restrictius i les nocions implicades (article 85.1 TCE); exemplificació; decisions i sentències; article 85.3 TCE i criteris d'exempció previstos: exempcions individuals i exempcions per categories; les seves aplicacions reglamentàries: a) distribució exclusiva; b) cooperació; c) especialització; d) llicència de patents; e) altres supòsits: *I&D*, *franchising*, *know-how*.

Tema 12: aplicació del dret de la competència al sector públic

El règim jurídic dels monopolis públics. Exemple: correus, energia, telecomunicacions i televisió. El règim d'ajuts públics estatals.

Tema 13: l'article 86 TCE, l'abús de posició dominant en el mercat

Pressupòsits: empresa i mercat. Noció de *relevant market*. Definició comunitària de posició dominant. Determinació d'una explotació abusiva d'una posició dominant i supòsits il·lustratius. Discriminacions, venda a pèrdua, pràctiques predatories. Negativa de venda. Aplicació de les regles de competència a les concentracions d'empreses: història i situació actual.

Tema 14: procediment i sancions

Problemàtica relativa a l'aplicació de les regles de competència per part de la Comissió i de les autoritats dels estats membres. Principi de cooperació entre autoritats.

Tema 15. el dret comunitari i el dret estatal de la lliure competència

El model espanyol de la Llei 16/1989, de 16 de juliol, de defensa de la competència; relacions amb la Llei 2/1991 de la competència deslleial. Valoració de l'espai domèstic i comunitari de la reglamentació de la competència.

Bibliografia sumària

ABELLÁN HONRUBIA, V.; VILÀ COSTA, B.; PIÑOL RULL, J.L. *Prácticas de derecho comunitario europeo*. Tecnos, 1994.

ABELLÁN HONRUBIA, V.; VILÀ COSTA, B.; PIÑOL RULL, J.L. (dir.) *Lecciones de derecho comunitario europeo*. Barcelona: Ariel, 1994. 2a edició.

BELLAMY, C.; CHILD G. *Derecho de la competencia en el mercado común*. Civitas, 1992.

CALVO CARAVACA, AL.; FERNÁNDEZ DE LA GÁNDAR, L. *Derecho mercantil internacional*. Tecnos, 1993

CATALANO, N.; SCARPA, R. *Principios de derecho comunitario*. (Versió espanyola de Fernando Mariño i Ángel Chueca.) Madrid: Tecnos, 1988.

CEREXHE, E. *Le droit européen. Les objectifs et les institutions*. Bruxelles: Nauwelaerts et Bruylant, 1989.

DEMARET, P. "Relations extérieures de la Communauté Européenne et marché intérieur. aspects juridiques et fonctionnels". Colloque de Bruges, 1986. Story, Scientia, 1988.

DÍEZ VELASCO, M. *Las organizaciones internacionales*. Madrid: Tecnos, 1989. 8a edició.

DESANTES, M. *El ECU y la contratación internacional*. Madrid: La Ley, 1991.

ENTERRÍA, GONZÁLEZ CAMPOS y MUÑOZ MACHADO (dir.) *Tratado de*

derecho comunitario. Madrid: Civitas, 1986.

GARAU SOBRINO, F. *Régimen legal de las inversiones comunitarias en España y de las españolas en los países comunitarios*. Tecnos, 1990

GOLDMAN, B. y LYON-CAEN, A. *Derecho comercial europeo*. Fundación Española de Arbitraje, 1984.

KORAH, V. *Introducción al derecho de la competencia*. Ariel, 1988.

LÓPEZ ESCUDERO, M. *Los obstáculos técnicos al comercio en la Comunidad Económica Europea*. Granada: Universidad de Granada, 1991.

MATTERA, A. *El mercado único europeo. Sus reglas, su funcionamiento*. Madrid: Civitas, 1991.

MEGRET, J. *Le droit de la Communauté Économique Européenne*. Volum 1. Brussel·les: ULB. *Preamble. Principes. Libre circulation des marchandises*. 2a edició 1992 (pàgines 45-355).

MILLÁN MORO, L. *La armonización de legislaciones en la CEE*. Madrid: Centro de Estudios Constitucionales, 1986.

OLESTI RAYO, A. *La libre circulación de los profesionales liberales en la CEE*. Barcelona: Promociones y Publicaciones Universitarias, 1992.

PÉREZ VERA, E. "El tratado de la Unión Europea y los derechos humanos". RIE, 1993. Núm. 2, pàg 4559.

RODRÍGUEZ MATEOS, P. *Sistema de mercado y tráfico internacional de mercancías*. Madrid: La Ley, 1992.

RODRÍGUEZ, GC. y LIÑAN, DJ. *El derecho comunitario y su aplicación judicial*. Madrid: Civitas, 1993

TIMMERMANS, C. "La libre circulación de mercancías". *Treinta años de derecho comunitario*. (Comissió de les CE). Luxemburg: col. Perspectives Europees, 1984. Pàgines 255-306.

VILÀ COSTA, B. *El abuso de posición dominante en la CEE*. Madrid: Instituto de Administración Pública, 1979.

VILÀ COSTA, B. "El Acta Única Europea: balance y perspectivas". La Ley, 30.6.1986.

VILÀ COSTA, B. "Los avances de la construcción comunitaria en el TUE". *Afers Internacionals*, 1993. Pàgines 197 i següents.

VILÀ COSTA, B. "Régimen jurídico de las sanciones por infracción a las normas comunitarias". RIE, 1974. Núm. 2, pàg. 597.